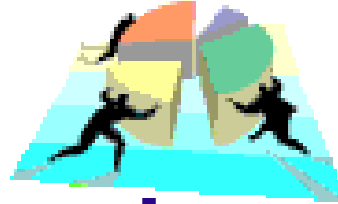

Türkiye Ekonomisi 2000'li yıllar

Prof.Dr. İlkey Dellal

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

1999

- 17 Ağustos 1999 depremi Marmara bölgesinde
 - Üretim, sermaye, işgücü, altyapı, vergi kaybı
 - 10 milyar dolar (DPT tahmini)
- Büyüme hızının negatif olmasına, işsizliğin artmasına neden oldu
- Deprem fonu
- 12 Kasım 1999 Düzce depremi
- Deprem vergisi

1999

- 1999 yılında 7 sıfırlı 10.000.000 TL'nin piyasaya çıkması (Enflasyon %63)

1999

- IMF'ye verilen niyet mektubu
 - Sıkı maliye politikası
 - Enflasyon hedefi, uyumlu gelir politikası
 - Kur ve para politikası
 - Siyasi iradenin desteđi
- Aralık 1999 AB Helsinki zirvesi ile Türkiye'nin AB'ye Aday lke olarak kabul

2000

- 2000 yılına 3 olumlu gelişme ile girildi
 - AB aday ülke statüsü kazanılması
 - Enflasyonu aşağı çekme programı
 - Koalisyon hükümetinin uyumlu çalışması
- Kasım 2000'de Bankacılık sektöründe kriz (Kasım 2000 krizi)
- Kötü ve kötü niyetle yönetilen banka sayısının artması, yöneticilerin tutuklanması, bankaların batması
- Yerli ve yabancı tasarruf sahiplerinin kaçışı
- Bankacılık krizinin giderek derinleşmesi, ekonominin yeni krizlere karşı aşırı duyarlı hale gelmesi
- Belirsizlik

2001

- Kamu harcamalarının kısılması
- Personel alımının durdurulması
- 19 Şubat 2001'de Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ın MGK toplantısında tartışması ve basın açıklamaları (Şubat 2001 krizi)
- Ekonominin tüm dengeleri altüst oldu
- İMKB endeksinde %15 oranında düşüş, MB'dan 7,6 milyar dolar çekilmesi
- Döviz kurlarının dalgalanmaya bırakılması (21 Şubat), uygulamanın ilk gününde TL'nin %40 değer kaybı
- Devletin dış borçlarının 29 katrilyon artması (Dolar kuru:19 Şubat:686.500 23 Şubat:920000 TL)
- Kamuoyunun güveni kayboldu
- Kemal Derviş'in yurda gelişi (Acil önlemler ve kurtuluş planı)

2001

- 2001'de 20.000.000 TL

Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı

- Türk ekonomisi 1990'lı yıllardan itibaren sıklaşan aralıklarla ekonomik krizlerle karşı karşıya kalmaktadır.
- Yaşanan bu krizlerde dışsal etkenlerin de rolü olmakla beraber krizlerin başlıca nedenleri:
 - (i) sürdürülemez bir iç borç dinamiğinin oluşması ve
 - (ii) başta kamu bankaları olmak üzere mali sistemdeki sağlıksız yapının ve diğer yapısal sorunların kalıcı bir çözüme kavuşturulamamış olmasıdır.

Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı

- Döviz kuru rejiminin terk edilmesi ile ortaya çıkan güven bunalımını ve istikrarsızlığı süratle gidermek,
- İktisadi etkinliği sağlayacak yapısal reformları gerçekleştirmek,
- Makroekonomik politikaları enflasyonla mücadelede etkin şekilde kullanmak
- Sürdürülebilir büyüme ortamı yaratmak
- Kişiler ve bölgeler arası gelir dağılımı bozukluklarını düzeltmek

Ekonomik göstergeler

	2000	2001	2002
Büyüme hızı, GSMH %	6,3	-9,5	7,8
Enflasyon %	39	69	30
İstihdam (milyon kişi)	20,6	20,4	20,4
Dış açık (milyar \$)	-26,8	-10	-15,7
ABD \$	623.000	1.225.000	1.505.000

Kaynak: DPT

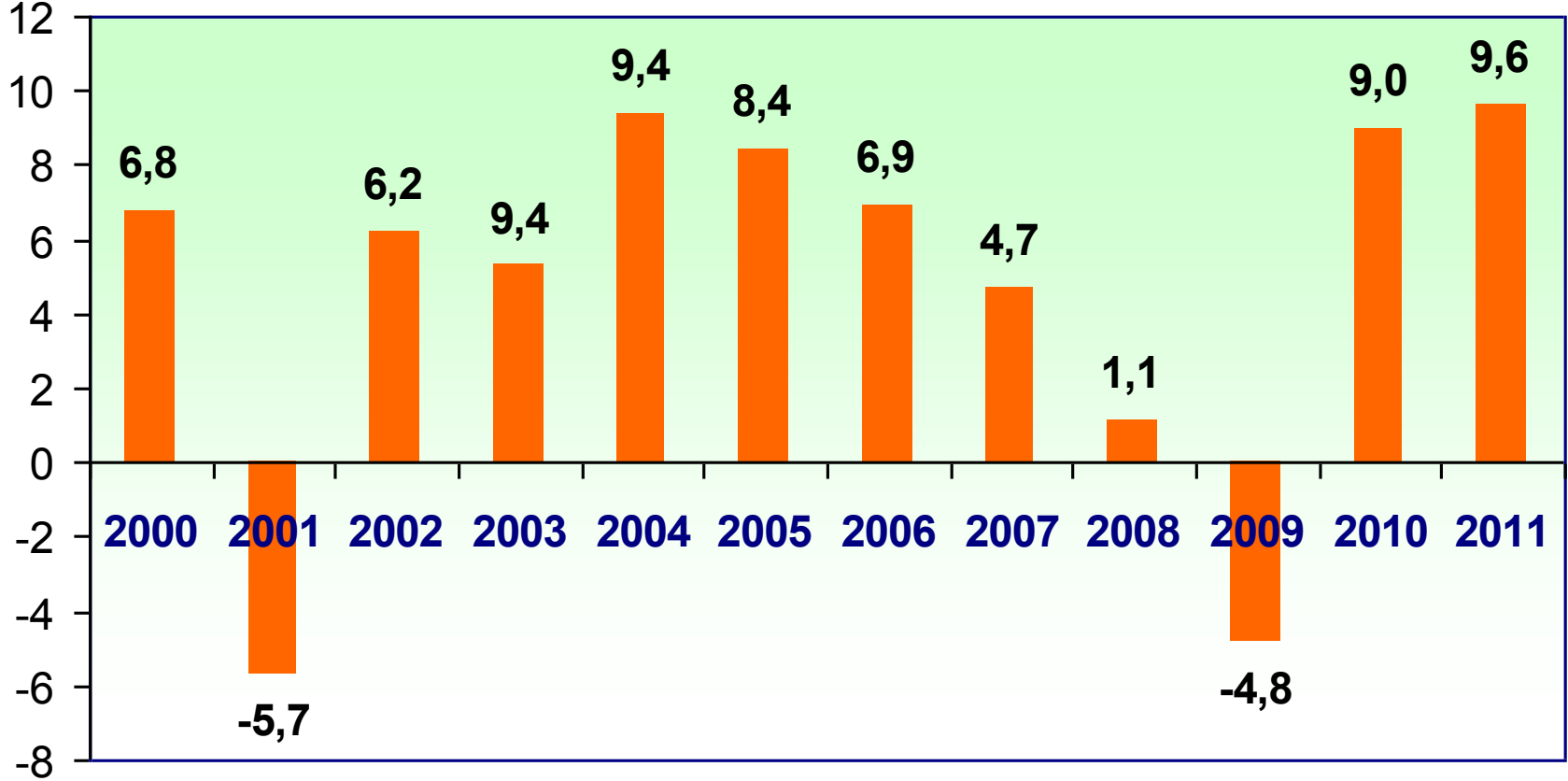
2003-2004

- 3 Kasım 2002 seçimleri
- Hükümeti oluşturan partilerin barajı aşamaması
- A.Gül'ün hükümeti kurması
- 10 Mart 2003'de Siirt seçimlerinin tekrarı
- Yeni hükümet kurulması
- Yeni hükümetin "istikrar Programı"nı sürdüreceğini açıklaması
- 2.Körfez savaşı
- Yeni Türk Lirası (TL'den 6 sıfır atılması) kararı (2004)
- 17 Aralık 2004 AB ile müzakerelerin başlaması kararı

EKONOMİK PARAMETRELER

Ekonomik Gelişmeler

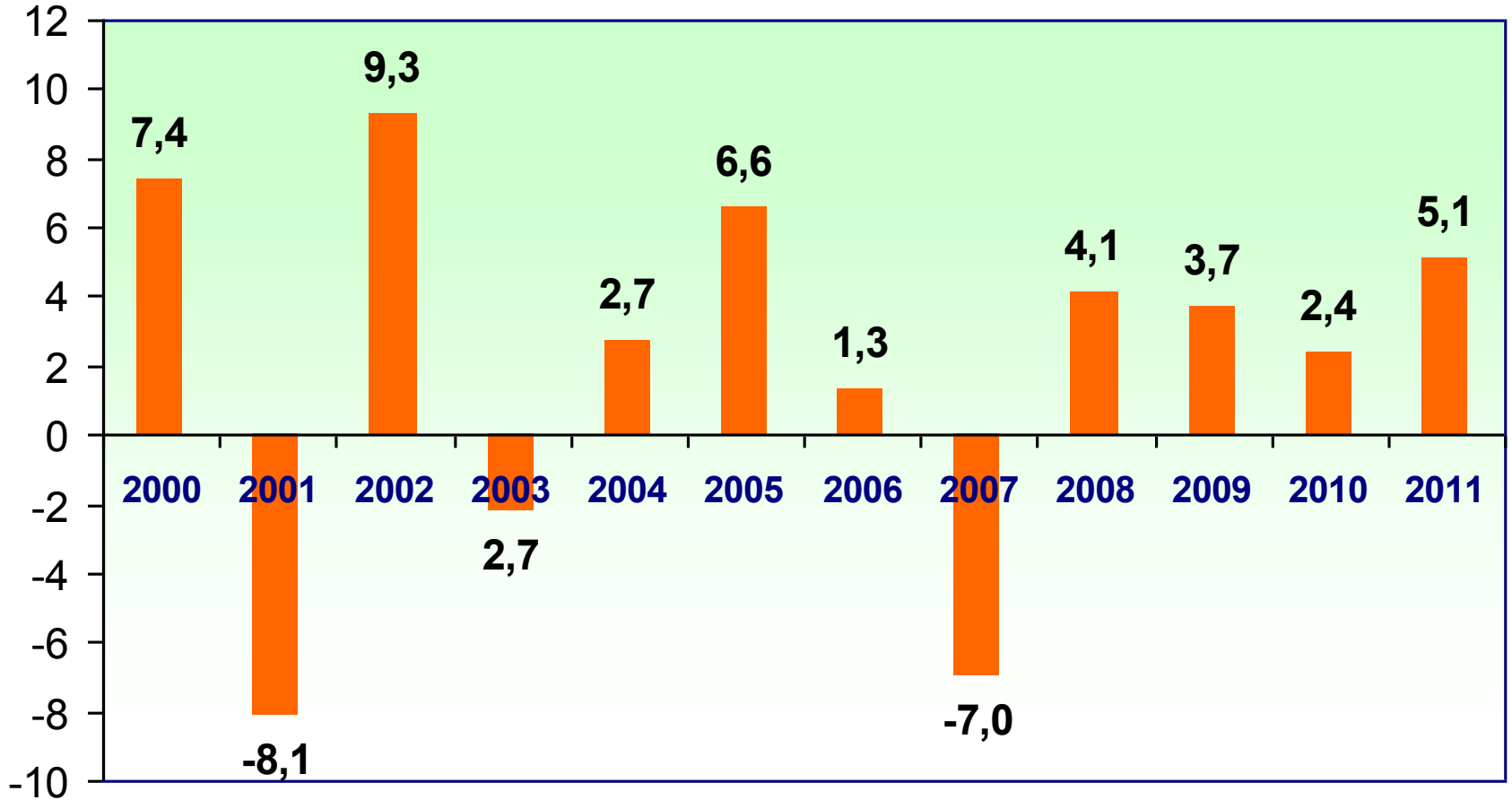
Türkiye'de Büyüme Oranları (%)

•2011 9 aylık
Kaynak:TÜİK (Sabit fiyatlarla 1998=100)

Ekonomik Gelişmeler

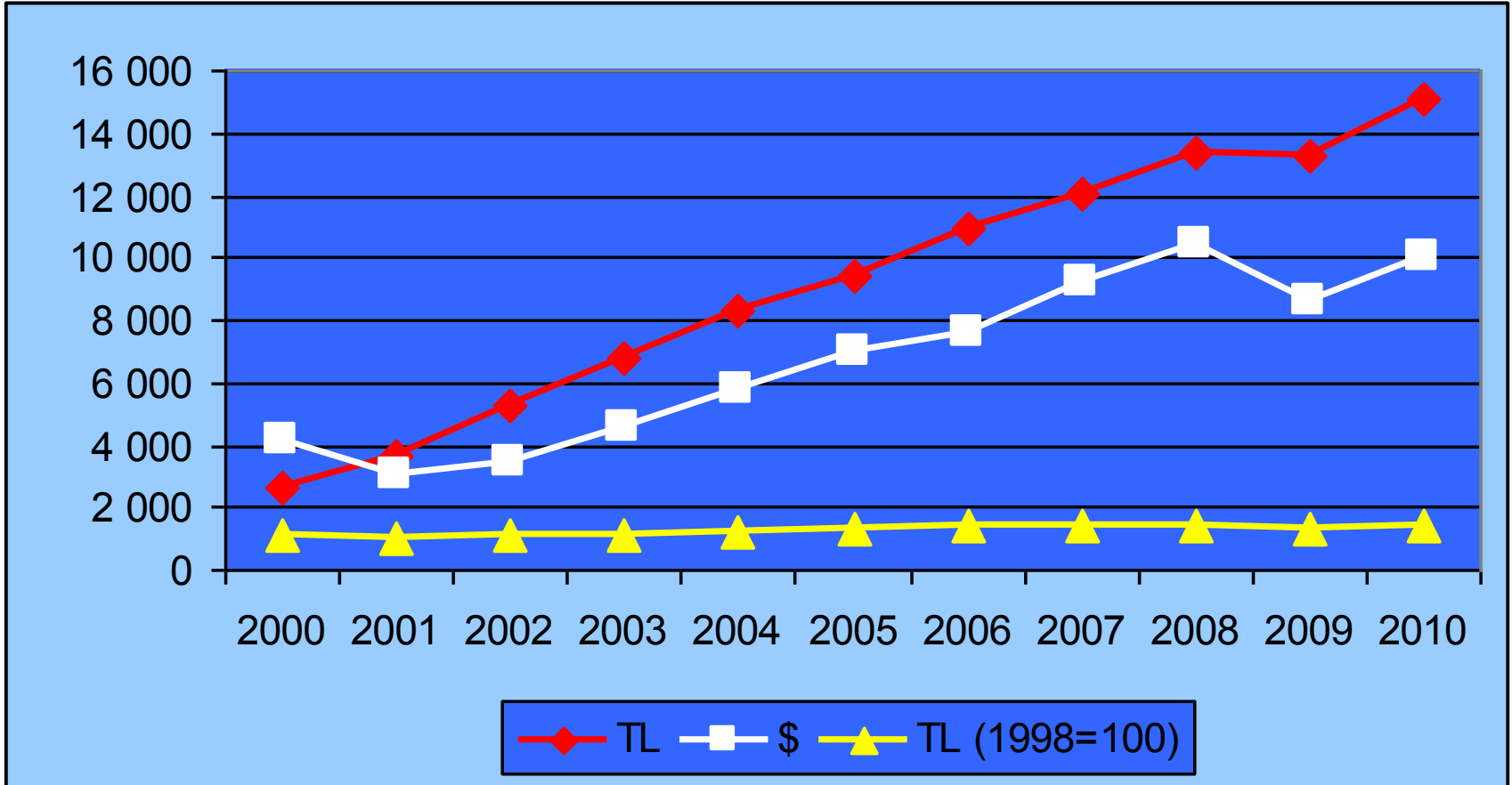
Türkiye'de Tarımda Büyüme Oranları (%)

•2011 9 aylık

Kaynak:TÜİK

Kişi başına düşen gelir

GSYİH

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'da Tarımın Payı (%)

Yıllar	GSYİH* (Milyon \$)	Tarımsal GSYİH* (Milyon \$)	Tarımın payı (%)
2000	267207	26344	9,9
2001	196035	16923	8,6
2002	232745	23531	10,1
2003	304595	29590	9,7
2004	393037	36407	9,3
2005	483992	44024	9,1
2006	529936	42498	8,0
2007	647851	48074	7,4
2008	735195	54716	7,4
2009	616621	49389	8,0
2000-2009			
Değişim (%)	130.8	87.5	-1.9

*1995 yılına kadar GSMH, sonraki yıllar GSYİH

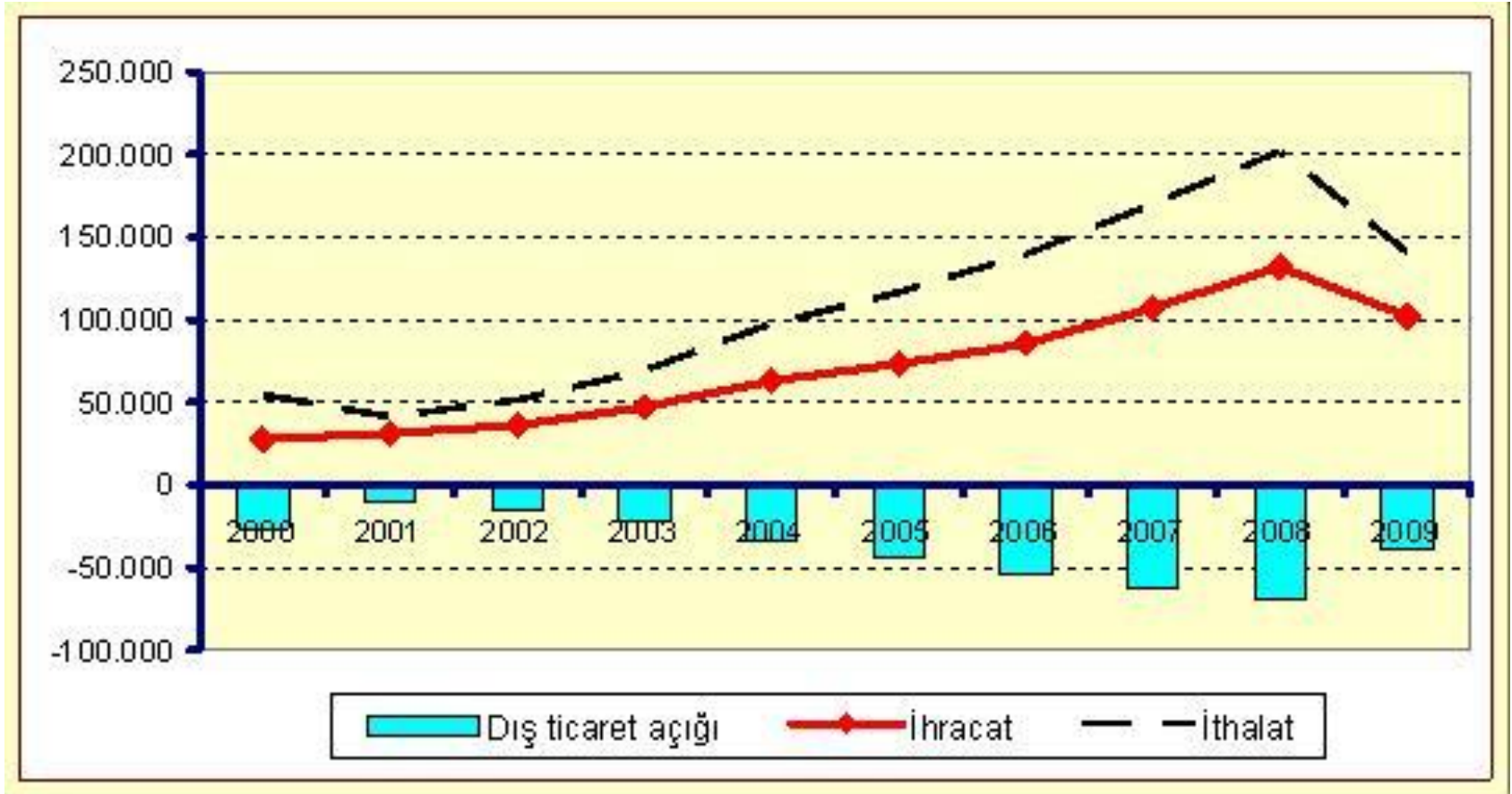
Kaynak: www.tuik.gov.tr (27 Temmuz 2010)

Yıllara Göre Dış Ticaret (milyon \$)

Yıllar	İhracat		İthalat		Dış ticaret dengesi	Dış ticaret hacmi
	Değer	Tarımın payı %	Değer	Tarımın payı %	Değer	Değer
2000	27775	13,9	54503	7,6	-26728	82278
2001	31334	13,9	41399	7,4	-10065	72733
2002	36059	11,2	51554	7,7	-15495	87613
2003	47253	11,1	69340	7,6	-22087	116593
2004	63167	10,3	97540	6,2	-34373	160707
2005	73476	11,3	116774	5,5	-43298	190251
2006	85535	10,1	139576	5,2	-54041	225111
2007	107272	9,1	170063	5,8	-62791	277334
2008	132027	8,7	201964	6,5	-69936	333991
2009	102129	11,0	140899	6,8	-38770	243028
2000-09						
Değişim (%)	267,7	-2,9	158.5	-0,8	-	195,4

Kaynak: www.tuik.gov.tr (27 Temmuz 2010)

Türkiye'nin Yıllara Göre Dış Ticaret Açığı

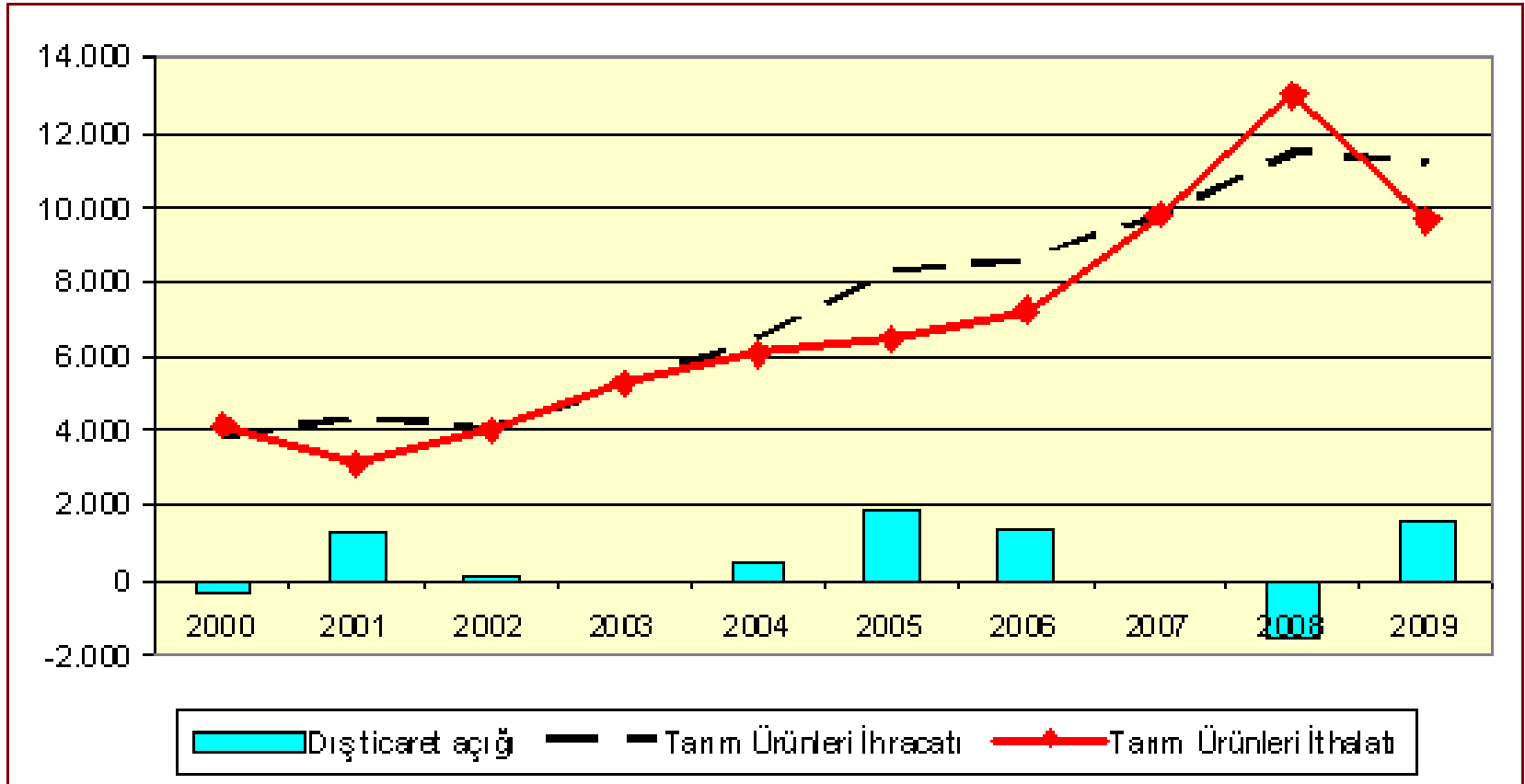

Tarım Ürünleri Dış Ticareti (milyon \$)

Yıllar	İhracat	İthalat	Dış Ticaret Dengesi
2000	3856	4156	-300
2001	4349	3080	1269
2002	4052	3995	57
2003	5257	5265	-8
2004	6501	6059	442
2005	8309	6480	1829
2006	8633	7286	1347
2007	9769	9812	-43
2008	11474	13038	-1564
2009	11189	9630	1559
2000-2009			
Değişim (%)	190.2	131.7	-

Kaynak: www.tarim.gov.tr (Stratejik Plan 2010-2014)

Türkiye'nin Yıllara Göre Tarım Ürünleri Dış Ticaret Açığı

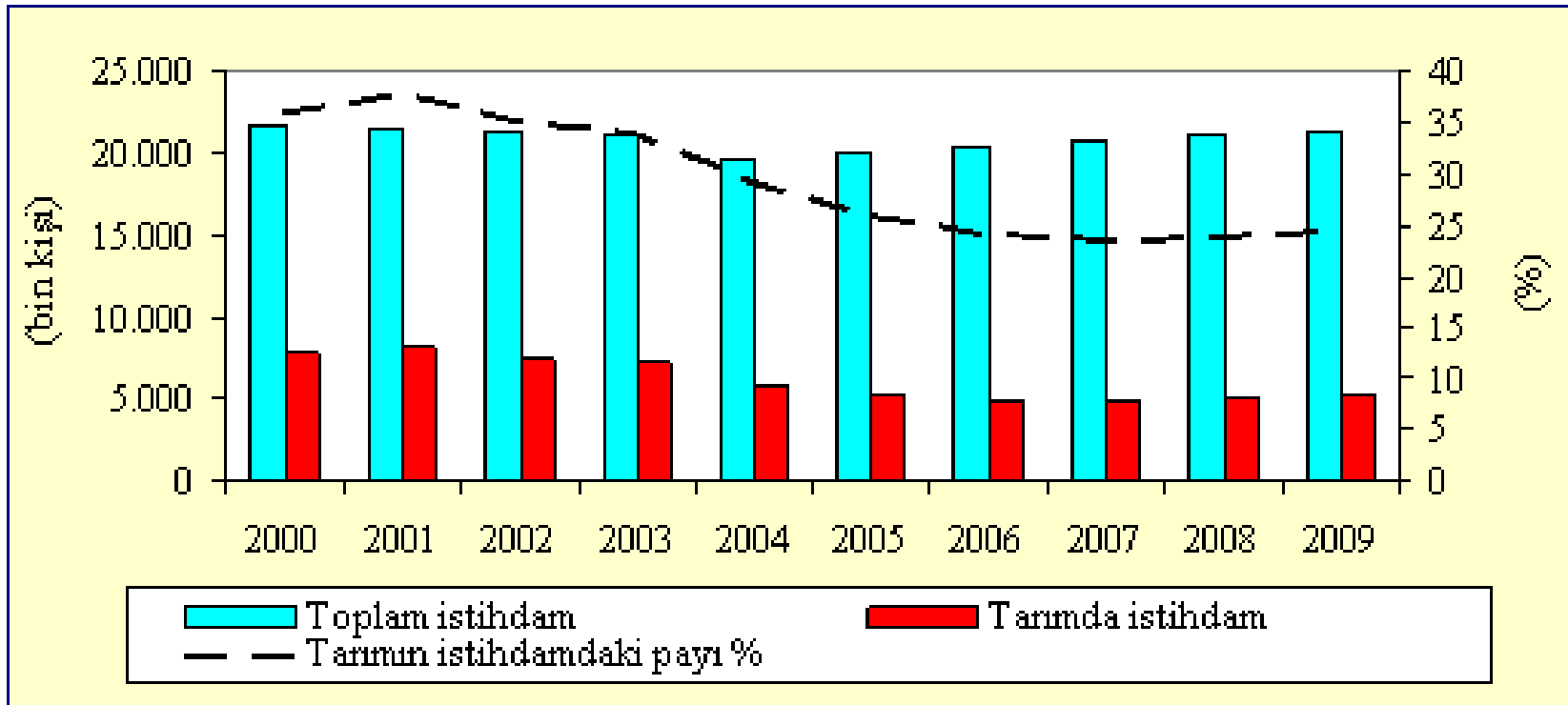

İstihdamdaki Değişim (bin kişi)

Yıllar	Toplam istihdam	Tarımda istihdam	Tarımın istihdamdaki payı (%)
2000	21580	7769	36
2001	21524	8089	37,6
2002	21354	7458	34,9
2003	21147	7165	33,9
2004	19632	5713	29,1
2005	20067	5154	25,7
2006	20423	4907	24
2007	20738	4867	23,5
2008	21194	5016	23,7
2009	21277	5254	24,7
2000-2009			
Değişim (%)	- 1.4	-32.4	-11.3

Kaynak: www.tuik.gov.tr (15 Haziran 2010)

İstihdamda Tarımın Payı (%)

Prof.Dr.İlkay Dellal
